א) [בילה יט:], ב) [תוסכ דערכין פ"ג ה"ט], ג) ביל

יט:. ד) ושבועות י.ו. ה) ובילה

יט:], ו) חגיגה יו. מ״ק כד:, יו יומא ב: חגיגה יו. סוכה ו) יומא ב: חגיגה יו. סוכה

מת.. ק) בילה כ: חגיגה ט. ויז.

יומא ג.ז מגילה ה.. **ט**) וחגיגה

ו. וש"לן, י) ופי"ט הלי בן, כ) וגיטיו מו.ז. ל) ובת"כ

דכתיב ויקרא טו כי יזוב זוב

דמה ימים רבים],

תורה אור השלם

שְׁלוֹשׁ פְּעָמִים בַּשְׁנָה
יַרָאֶה כָל זְכוּרְךְ אֶת פְּנֵי יְיָ

אלהיר במקום אשר יבחר

יבחג הַסְּכּוֹת וְלֹא יֵרָאֵה אֵת דברים טז טז

פָּגַי יְיָנֵילְט: דברים 10 10 15. יַבְּחַר יְיָ אֱלֹחַיכֶּם מִכְּּל שִׁבְטִיכֶם לְשׁוּם אֶת שְׁמֹ

יַבְּבֶּי לְשוּם אֶת שְׁמּוֹ שָׁם לְשִׁכְנוֹ תִּדְרְשׁוּ וּבָאתְ שָׁמָּה: ---

כ. אָלֶּוֹז וּנְצְשׁוּ לְיָּרְ בְּמוֹעֲדֵיכֶם לְבֵּד מִנְּדְרֵיכֶם וְנִדְבֹתֵיכֶם לְעלֹתֵיכֶם

אלה תעשו ליי

ולנסכיכם

פני יי ריקם:

מסורת הש"ם

מכדי מינייהו סליק. כשאמר הכתוב שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך בחג המלוח וגו' מהם היה עולה. כבר כתוב למעלה בענין שמור את חדש האביב שבעה שבועות תספר לך חג הסוכות תעשה לך: למה לי למיהדר. ולמנינהו בפרשת חג הסוכות: שמע מינה

לבל מאחר. דה"ק היו נראין לפניו לשלם נדריכם ולא תבאו ריקם: אין לריך לומר חג הסוכות. אף כשחוזרין לבל תאחר לא היה לריך להזכירו שהרי הענין עסוק בו: ה״ג שבו דיבר הכתוב למה נאמר לומר שוה אחרון. עד שיעבור אותם כסדר הזה: ההוא לעשה. דמלות עשה עליו להביחו ברגל רחשון: ורבי מחיר. חמר לך כיון דאמר ליה רחמנא אייתי ברגל ראשון זהו זמן שקבע לו ואם איחרו מן המועד הוה איחור וממילא קם ליה בבל תאחר: הקישא דר' יונה במסכת שבועות (דף י.) אילטריך לומר שכל שעירי הרגלים מכפרים על טומאת מקדש וקדשיו דילפינן משעיר דר"ח דכתיב ביה לשחת חת עון העדה (ויקרא י): מניין לעלרת. דאילו בחג הסוכות ובחג המצות נפקא לן (חגיגה ד' ט.) מוחגותם אותו חג לה׳ שבעת ימים יכול יהו חוגגין כל ז' ת"ל אותו אותו אתה חוגג ואי אתה חוגג כל ז' אם כן למה נאמר ז' לתשלומים שאם לא חג חגיגתו ברחשון יקריבנה בשני: פו"ר קש"ב. כבר פירשתיו במס' יומא וד׳ ג.ז ומסכת סוכ' [מח.]. טעון פייס לפר הבא בשמיני ואינו קרב לפי סדר המשמרות ששנו ושלשו בפרי החג חוץ משתים ששנו ולה שלשו ופר של שמיני הין החת מהותן שתים מקריבתו הלה כל המשמרות מפיסות. וטעון זמן ורגל לעלמו שאין שם חג הסוכות עליו. וקרבן לעלמו שאין קרבנו כשאר ימי החג שהפרים מתמעטים בהם אחד אחד וזה אינו אלא פר אחד ושאר הימים שני אילים וארבעה עשר כבשים וזה איל אחד וז' כבשים. ושיר לעלמו אין שירו שוה לשל סוכות שאומר על הדוכן ולא נתפרש לנו שירו ובמסכת סופריםי) נמלא שירו הוא למנצח על השמינית. ברכה לעצמה מברכין היו את המלך זכר לחנוכת הבית שנה' (מ"ה ח) ביום השמיני שלח את העם ויברכו את המלך כך

מפורש בתוספתא דסוכה (פ"ד ה"י):

טעוו

לכם שכחה ופאה. חייב להניח בשדה דחי שקיל להו עבר בלח תעשה דכתיב לא תלקט (ויקרא יט) ולא תשוב (דברים כד) ולא תכלה (ויקרא שם) וכתיב (שם) לעני ולגר תעזוב °והיכא דעבר ונטלם חייב להחזיר וליתן דאי עביד לא מהני כדאיתא פ״ק דתמורה

(דף ו.) ואם לא הפריש פאה מן הקמה מפריש מן העמרים או מן הכרי ואיכא בבל תאחר ועוד יש לפרש דשקל בהיתר כגון דליכא עניים ואז איכא בבל תאחר והא דאמרינן בסוף הזרוע (חולין ד' קלד:) לוי זרע בכישור לא הוו עניים למשקל לקט אתא לקמי׳ דרב ששת אמר לעני ולגר תעזוב אותם ולא לעורבים ולא לעטלפים לא קאמר דלישקול לנפשיה אלא דלא עבר אם כונם בתוך ביתו ומיהו מדפריך התם מתרומה דאם אין שם כהן שוכר פרה ומביחה ופריך נמי ממתני׳ דאם אין שם כהן מעלין אותם בדמים ומשני שאני התם דנתינה כתיב בהו משמע דבלקט שכחה ופאה שקיל לנפשיה ולפי׳ קמא קשיא דאי בדאיכא עניים ועבר ונטלם הרי עובר לאלתר בבל תאחר דדוקא היכא דליכא עניים אין עובר בבל תאחר אלא ברגלים אבל היכא דקיימי עניים קא עבר לאלתר כמו נדקה ויש לפרש כגון במלקט לצורך עניים כי ההיא דתנן בפ"ד דפחה (משנה ט) מי שמלקט ואמר הרי זה לפלוני עני ר"א אומר זכה לו וחכ"א יתננה לעני הנמלא ראשון והא דלא חשיב הכא פרט ועוללות כיון דתני הני לא חש להני: ואין צריך לומר חג הסוכות שבו הכתוב מדבר למה נאמר לומר

שוה אחרון. זו היא גירסת הקונט׳ והשתא ר' אלעזר ור"ש דורשין בענין אחד אלא דמר סבר שזה גורם ומר סבר שזה אחרון ורבינו חננאל גרים אין לריך לומר בחג המלות שבו פתח הכתוב תחילה למה נאמר לומר שוה ראשונה: אלה תעשו לה' במועדיכם. ומיעוט מועדים שנים ואע"ג דהאי קרא בקרבנות חובה הוא דכתיב הא כתיב ביה נמי לבד

מנדריכם ונדבותיכם: בפני עלמו שחין שם חג

פז"ר קש"ב. פירש הקונטרם רגל הסוכות עליו ורולה לומר דבברכת המזון ותפלה מזכירין שמיני עלרת ולא סוכות וברכה לעלמה פי׳ בהונטרם שמברכין היו המלך זכר לחנוכת הבית דכתי' בספר מלכים (א' ח') ביום השמיני

שלח את העם ויברכו את המלך כדתניא בתוספתא דסוכה [פ"ד] י"ט האחרון של חג פיים בפני עלמו זמן לעלמו קרבן שיר וברכה לעלמו

לקט שכחה ופאה כיון שעברו עליהן שלשה רגלים עובר בבל תאחר רבי שמעון אומר שלשה רגלים כסדרן יוחג המצות תחלה ר' מאיר אומר כיון שעבר עליהן רגל אחד עובר בבל תאחר רבי אליעזר בן יעקב אומר כיון שעברו עליהן שני רגלים עובר בבל תאחר רבי אלעזר ברבי שמעון אומר יכיון שעבר עליהן חג הסוכות עובר עליהן בבל תאחר מאי מעמא דתנא קמא מכדי מינייהו סליק למה לי ומיכתב יבחג המצות ובחג השבועות ובחג הסוכות שמע מינה לבל תאחר יורבי שמעון אומר אינו צריך לומר בחג הסוכות שבו דיבר הכתוב למה נאמר לומר שזה אחרון ורבי מאיר מ"ם דכתיב יובאת שמה והבאתם שמה ורבנן אההוא לעשה ורבי מאיר כיון דאמר ליה רחמנא אייתי ולא אייתי ממילא קם ליה בבל תאחר ורבי אליעזר בן יעקב מאי מעמא דכתיב יאלה תעשו לה' במועדיכם מיעום מועדים שנים ורבגן ההוא לכדרבי יונה דאמר סרבי יונה הוקשו כל המועדים כולם זה לזה ישכולן מכפרים על מומאת מקדש וקדשיו ורבי אלעזר ברבי שמעון מאי מעמא דתניא סרבי אלעזר בר' שמעון אומר לא יאמר חג הסוכות שבו דיבר הכתוב למה נאמר לומר שזה גורם ורבי מאיר ורבי אליעזר בן יעקב האי בחג המצות ובחג השבועות ובחג הסוכות מאי דרשו ביה מיבעי להו לכדרבי אלעזר אמר ר' אושעיא ידאמר ר' אלעזר אמר בר' ר' אושעיא ימניין לעצרת שיש לה תשלומין כל שבעה תלמוד לומר בחג המצות ובחג השבועות ובחג הסוכות מקיש חג השבועות לחג המצות מה חג המצות יש לו תשלומין כל שבעה אף חג השבועות יש לו תשלומין כל שבעה וליקש לחג הסוכות מה להלן שמונה אף כאן שמונה ישמיני רגל בפני עצמו הוא אימור דאמרינן שמיני רגל בפני עצמו לענין יפז"ר קש"ב אבל הלעניין תשלומין דברי הכל

במדבר כט לט גליון הש"ם

ולמנחתיכם

תום' ד"ה לקש וכו' והיכא דעבר ונשלם. עיין יומא לו: תוס' ישנים ד"ה לאו דנכילה:

מוסף רש"י אינו צריך לומר בחג

כשהחזיר הסוכות. להזכירן לשלש רגלים לבל תאחר לא היה לריך לכתוב ובחג הסוכות, כיון שכתוב שלש פעמים בשנה וכתב בחג המלות ובחג השבועות דממילא ידענא דבו היה הכתוב מדבר שבפרשת סוכות הוא עסוק ובו נכתב כתוב סוק עסוק זה אחרון. זה (ביצה יט:). שזה אחרון. לבעינן כסדרן (שם). שזה דבעינן כסדרן (שם). שזה גורם. את כל תאחר שאפילו גורם. מת כנ ממחר מחפינו נדר לפני החג כיון שעבר עליו חג הסוכות עובר (שם). מה חג המצות יש לו תשלומין כל שבעה. כדרבינן קרחי לחג שבעה. כדרבינן קרחי לחג סדיו לחג המלות שהרי אף הרן נחג התנות שהי קף הוא שבעת ימים (חגיגה יח). פז"ר קש"ב. פוי"ם, ומ"ן, רג"ל, קרב"ן, שי"ר, ברכ"ה, פיים, לענין פרי החג, כל שנעת ימי החג אין מפייסין עליהן אלא לפי חשבון המשמרות לפי סידרן מקריבין אותן, כדתנן במסכת סוכה (נה:) מי שהיה מקריב פרים היום לא היה מי למחר, ופר של שמיני מפייסין עליו איזהו מן המשמרות יקריבנו (חגיגה יז. ובעי״ז יומא ג. וסוכה מח.) זמן, לברך בו שהחיינו (שם) רגל, שיש לו ם רגל בפני עלמו ואינו קרו סוכות (חגיגה שם) שאין שס מג הסוכות עליו (יוחא וווח) לוג הסוכות עפין (יונגא שנו) שלין יושבין בסוכה (פובה שנו) קרבן, שלין בהמות קרבנותיו כסדר פרי החג. רי החג מתמעטין והולכין וכבשיהן י"ד בכל יום ואילים שנים ובשמיני פר אחד איל **אחד ושבעה כבשים** (חגיגה שם וכעי"ז יומא שם) שלינו כסדר פרי החג. דא"כ היו בו ששה פריס (סוכה שם) שיר, שחין שירו שוה לכל שחר שירות ימי החג. כל שיר ימי החג מדבר מעין גזל מתנות עניים, ואותן של חול המועד מפורש במסכת סוכה (נה.)

תשלומין דראשון הוא דתנן ימימי שלא חג יום טוב הראשון של חג חוגג את כל הרגל ויום מוב האחרון של חג יתפשת מרובה לא תפשת תפשת מועם תפשת אלא למאי הלכתא כתביה רחמנא לחג הסוכות לאקושיה לחג המצות מה

שנאמר ביום השמיני שלח את העם ויברכו את המלך ובפרק לולב וערבה (סוכה ד' מז. ושם) אין משמע כך דתניא התם כשם ששבעת ימי החג טעונים קרבן שיר וברכה ולינה כך שמיני טעון כרי ורוצה לומר מאי ברכה זמן ופריך זמן כל שבעה מי איכא ומסיק מאי ברכה ברכת המזון ותפלה ודומה לההוא דמפרש ר"ת ההיא דהכא ורגל לעצמו שטעונה לינה ורבינו אננאל פירש לענין אבילות משום דאמרי׳ במועד קטן בפרק בתרא (ד' יט.) הקובר מתו שבעה ימים קודם לרגל בטלה ממנו גזירת שלשים וזימנין דליכא שבעה קודם הרגל ואפי' הכי בטלה ממנו גזירת שלשים משום שמיני עלרת ור"ת עלמו יסד במעריב שלו קודש ללינה ושלשים ידחם כאשר אבלים ינחם ומיהו אי אפשר לומר שידחה לגמרי דהא אמרינן בפרק בתרא דמועד קטן (ד' כד: ושם) יום אחד לפני החג והחג ושמיני שלו הרי כאן אחד ועשרים יום ומההיא דסוכה אין כאן ראיה אם אין ברכה דהכא כי ההוא דהתם והתם לא הוה מצי לאוקומי בברכת המלך משום דלימיה בשבעת ימי החג שיר אומר ר"ת שהיו אומרים בבית הכנסת מזמור שלם מה שאין כן בכל שאר ימי החג שלא היו אומרים מזמור שלם אלא חליו ביום אחד וחליו ביום אחר כדאיתא פרק החליל (סוכה ד' נה. ושם) וסימניך הומבה"י ובמסכת סופרים משמע שהיו אומרים בבית הכנסת למנלח על השמינית ושמא כמו כן היו הלוים אומרים בבית המקדש:

תפשת מרובה לא תפשת. לא דמי להא דדרשינןי ימים שנים רבים שלשה דהתם ניחא טפי שאם באת להוסיף יותר משנים אין לדבר סוף אבל הכא יש לדבר סוף דטפי משמונה לא ובחורת כהנים חניא 0 ימים שנים יכול ימים הרבה אמר רבי עקיבא כל שמשמעו מרובה ומשמעו מועט תפשת מרובה לא תפשת כ' יהודה בן בחירא אומר שתי מדות אחת כלה ואחת אינה כלה מודדין במדה כלה ולא במדה שאינה כלה אמר רבי נחמיה וכי למה בא הכתוב לפתוח או לנעול כו' ובריש סוכה (ד' ה: ושם) היא כתובה:

הומבה"י, ושל שמיני עלרת אינו מעין אסיף ולא פירשו לנו איהו שירו (יומא שם ובעריז חגיגה שם), ברכה, אח יה סשמיני, ובתוספתא משמע שמברכין את המלך, והכי גרסינן לה ברכה בפני עלמו שנאמר (מ"א ח) ביום השמיני שלח את העם ויברכו את המלך (פוכה שם) ברכה שהיו מברכין לתפלת חיי המלך (יומא שם) זכר לשלמה שנאמר ביום השמיני שלח את העם ויברכו את המלך (חגיגה שם). המשך בעמוד הבא.

יקריבנו. ור' מאיר דנפקא ליה מובאת שמה, ור' אליעזר בן יעקב דנפקא ליה מאלה תעשו לה' במועדיכם, האי קרא בחג המצות ובחג השבועות ובחג הסוכות מאי דרשי ביה. ואסיקנה ר' מאיר ור' אליעזר סבירא להו דכי אתאי האי קרא לאקושי חג השבועות לחג המצות, מה חג המצות יש לה תשלומין כל שבעה, אף חג השבועות יש לה תשלומין כל שבעה. כלומר, מי שלא חג חגיגתו ביום טוב של עצרת יש לו לחוג עד שבעה ימים כחג המצות, דהא כתיב שבעת ימים תחוג וגו׳, ומה 3 ת״ל תחגהו, מלמד שיום אחרון תשלומין לראשון, מי שלא חג ביום טוב הראשון חוגג כל הרגל וכול׳. אי הכי דמשום אקושי שבועות לחג המצות

לתשלומין הוא דאתא, חג הסוכות למה בא, ללמוד מחג המצות

ה א מיי׳ פי״ד מהל׳ מעשה הקרבנות הל׳ יג סמג לאוין :63=

ב מיי פי״ל מהלי שנגות

ג מיי׳ פ״א מהל׳ חגיגה רא ד מיי׳

מיי׳ פ״י מהל׳ תמידין הל׳ ה והל׳ יג: יב ה מייי פ"א מהלי חגיגה הלי ד ופ"ב הלי ה: יג ו מיי שם פ"א הלי ז

רבינו חננאל

לקט שכחה ופאה, כיון י שעברו עליהן ג׳ רגלים עובר . בבל תאחר, רבי מאיר אומר כול׳. מאי טעמא דתנא קמא . מכדי מינייהו סליק, כלומר . הלא המקרא מפרש המועדים ועולה מהז. היה לו לכתוב ועולה מהן, היה לו לכונוב שלש פעמים האלה בשנה יראה כל זכורך, למה חזר ופרטז. פסח שבועות וסוכות. ופו טן, פטוז שבו נוזרו סוברו. אלא ללמד כי אם יעברו עליו ג' רגלים מכל מקום . בעיניין הזה ולא יביא הנדר שנדר ויקריבנו. עובר בכל שנדר ויקריבנו, עובר בבל תאחר לשלמו. ור׳ שמעון . מאי טעמא. דתניא ר' שמעוז אומר למה פתח הכתוב בחג המצות תחלה לומר שזה ראשון. זה הלשון המדוקדק והכי קאמר, מכדי קרא בחג (המצות) [הסוכות] סליק הוה ליה לאתחולי מההוא דקאי עליה, למה ליה למיהדר ולאתחולי מפסח למדכר סדר הרגלים זמנא אחריתי, אלא ללמד שלעולם פסח ראש לרגלים, ולא מחייב בבל תאחר עד שיעברו עליו ג׳ רגלים וחג המצות ראשון. נמצאו פעמים ג' רגלים פעמים ד' פעמים ה'. וטעמא דר' מאיר דמחייב במאחר נדרו אפילו רגל אחד, דכתיב וכאת שמה והבאתם שמה. שמע מינה כי בעת שיבוא לחוג חייב להביא נדרו וואפילו ברגל ראשון. ורבנן ור׳ שמעון, ההוא לעשה, כלומר כיון שיעבור ברגל . אחד ולא הביא עובר בעשה. ואינו עובר בכל תאחר עד שיעברו ג׳ רגלים. וטעמא דר׳ אליעזר בז יעקב שנאמר אלה מועדים שנים, וחייבתו התורה לעשות נדריו בשני המועדים הראשונים מעת שנדר, ואחר שני המועדים באיזה רגל שיפגע תחלה ולא הקריבו, עובר בשני המועדים f) הראשונים בעשה, ואם יתאחר יותר עובר בלאו. ורבנן אמרי לך זה המקרא לכדר׳ יונה בא, דאמר ר׳ יונה במסכת שבועות פרק ראשון בעיניין כפרת השעירים אמר קרא אלה תעשו לה' במועדיכם, הוקשו תכטו יוו במוכו כבן זוו קטו כל המועדים כולן זה לזה. וטעמא דר׳ אלעזר בר׳ שמעוז מדכתיב חג המצות שמעון מוכוניב חג המצחו חג השבועות וחג הסוכות, ואמר לך לא היה צריך לכתוב חג הסוכות והא מיניה סליק, היה לו לומר בו ובחג המצות ובחג השבועות יראה כל זכורך, בחג הסוכות שכתב למה בא, לומר שזה גורם. משכחת לה לר' אלעזר ב״ר שמעון פעמים שאינו עובר בבל תאחר אלא עד שיעבור עליו ג׳ רגלים, כגון . דאקדשיה קודם חג המצות, י אקו שיח קודם דוג חמבות, ואם הקדישו אחר חג המצות ב' רגלים, ואחר עצרת רגל אחר והוא סוכות. ללמד שאינו חייב לבל תאחר עד שיעבור חג הסוכות ולא